

Posudek oponenta pro habilitační řízení Mgr. Art Kristýny Španihelové ArtD.

Předložená habilitační práce Kristýny Španihelové představuje komplexní soubor autorských uměleckých realizací vznikajících kontinuálně v průběhu více než dvou desetiletí. Současně dokládá její výrazné postavení v oblasti autorského šperku ve středoevropském prostoru, rozsáhlou výstavní aktivitu i dlouhodobou pedagogickou činnost na vysokoškolské úrovni.

S tvorbou Kristýny Španihelové jsem se poprvé setkala při mé návštěvě mezinárodního šperkařského sympózia v Turnově v roce 2007, kde použila pro své šperky kombinaci českých granátů a sušené brambory. Byla jsem zvědavá, jak bude její šperkařská cesta pokračovat. I nadále je charakteristickým rysem důsledná práce s významem materiálu, jenž není pouze nositelem formy, ale stává se základním médiem sdělení. Dlouhodobě využívá přírodní, organické a často efemérní materiály – kost, krev, pergamen, hmyzí schránky, zvířecí ostatky, popel, vosk nebo farmaceutické substance – a prostřednictvím jejich symbolického potenciálu vytváří silně narativní a emocionálně působící díla.

Jedním z nejvýraznějších aspektů její tvorby je tematizace pomíjivosti, smrti, tělesnosti, paměti a transformace. Tyto motivy se objevují již v ranějších cyklech, například ve šperku *Vanitas* (2010), kde kontrast kosti a stříbra vytváří metaforu vztahu tělesnosti a duchovní existence. Podobně práce *Koupám se v diamantech* (2012) kriticky reflektuje mechanismy konzumní společnosti prostřednictvím „diamantů“ vytvořených z mýdla, tedy materiálu podléhajícího zániku.

Zvláštní pozornost zasluhuje způsob, jakým autorka dokáže spojovat osobní zkušenost s univerzálně srozumitelnými archetypálními tématy. V dílech *Schody vzpomínek* (2013), věnovaném zesnulé přítelkyni Bety K. Majerníkové, nebo *Zdvižený prst!* (2020), reflektující vlastní zkušenost s náročnou léčbou, nacházíme autentické existenciální výpovědi, která však nepůsobí autobiograficky uzavřeně, ale otevírají prostor pro obecnější reflexi lidské zkušenosti.

V pozdějších realizacích se stále výrazněji prosazuje přesah od nositelného šperku k objektu a instalaci, kdy ve spolupráci s Žofií Dubovou autorky proměňují samotný výstavní prostor v médium sdělení a překračují hranice tradičního řemeslného objektu.

Další přínosnou stránkou tvorby Kristýny Španihelové je spolupráce s oděvním výtvarníkem Martinem Hrčou, který charakterizuje její tvorbu takto: „Najviac si na nej vážim schopnosť vyjadrovať sa skrze materiál, jej zvláštny druh tvorivej „schizofrénie“, kde dokáže bravúrne skĺbiť brutalitu a surovosť s až efemérnou krehkosťou a čistotou.“

Z formálního hlediska je tvorba Kristýny Španihelové charakteristická vysokou řemeslnou úrovní, precizním technologickým zvládnutím různorodých materiálů a schopností kombinovat klasické zlatnické postupy s experimentálními přístupy. Přesto však technická stránka nikdy nepřebíjí obsahovou rovinu díla. Materiál, technologie i forma jsou vždy podřízeny významové koncepci.

Za cenný považují také mezinárodní rozměr její profesní činnosti, pravidelně vystavuje na významných přehlídkách současného šperku a designu v České republice, na Slovensku, v Německu, Polsku, Francii, Rakousku, Maďarsku, Litvě a dalších zemích. Účastnila se řady mezinárodních sympozií, rezidencí a kurátorsky vybíraných výstav.

Neméně významná je její pedagogická činnost. Od roku 2023 vede Ateliér Kov a šperk na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě, předtím působila jako odborná asistentka, asistentka i vedoucí přípravného kurzu šperku. Pedagogické zkušenosti získala rovněž na Univerzitě Palackého v Olomouci. Soustavně organizuje workshopy a odborné kurzy zaměřené na technologie i experimentální přístupy v oblasti autorského šperku, v tomto případě mám pozitivní zpětnou vazbu od mých studentů, kteří se zúčastnili jejího workshopu na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara v Plzni.

Její pedagogická práce vychází z vlastního uměleckého programu založeného na experimentu, materiálovém výzkumu a konceptuálním myšlení. Tento přístup je pro současné vzdělávání v oblasti autorského šperku mimořádně přínosný, neboť studentům umožňuje překračovat hranice tradičně chápaného oboru a rozvíjet individuální autorské postoje.

Na základě předložených materiálů konstatuji, že práce Kristýny Španihelové představuje vyzrálý, koncepčně konzistentní a mezinárodně respektovaný umělecký výkon, prokazuje schopnost samostatné tvůrčí práce, významně přispívá k rozvoji autorského šperku a současně vykazuje vysokou úroveň pedagogické a odborné činnosti a splňuje požadavky kladené na habilitační řízení v oboru výtvarné umění.

V Jablonci nad Nisou 6. 6. 2026

doc. M. A. Ludmila Šikolová

V.I.